

वरिष्ठ संशोधन अधिकारी -गट अ,(श्रेणी-२) (आदिवासी विकास विभाग)
Senior Research Officer, Group-A, Grade - II
(Tribal Development Department)

परीक्षेचे टप्पे : लेखी परीक्षा - २०० गुण

मुलाखत - ५० गुण

-: परीक्षा योजना :-

विषय व संकेतांक	प्रश्नसंख्या	गुण	कालावधी	दर्जा	माध्यम	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप
सामान्य ज्ञान, माहिती अधिकार कायदा २००५, संगणक व माहिती तंत्रज्ञान, बुद्धीमापन चाचणी, आदिवासी कार्य तसेच आदिवासी कल्याण प्रशासन अध्ययन (संकेतांक क्र. ०८७)	१००	२००	एक तास	संबंधीत विषयातील पदवी	मराठी	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी

अ) नकारात्मक गुणदान –

१) प्रत्येक चुकीच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/ कमी करण्यात येतील.
२) एखाद्या प्रश्नाची एकापेक्षा अधिक उत्तरे दिली असल्यास अशा प्रश्नाचे उत्तर चुकीचे समजण्यात येऊन त्या प्रश्नाच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/कमी करण्यात येतील.
३) वरीलप्रमाणे कार्यपध्दतीचा अवलंब करताना एकूण अंतिम गुणांची बेरीज अपूर्णाकात आली तरीही ती अपूर्णाकातच राहिल व पुढील कार्यवाही त्याच्या आधारे करण्यात येईल.
४) एखाद्या प्रश्नाचे उत्तर अनुत्तरित असेल तर, अशा प्रकरणी नकारात्मक गुणांची पध्दत लागू असणार नाही.

ब) अंतिम गुणवत्ता यादी ही वस्तुनिष्ठ परीक्षेतील व मुलाखतीतील एकत्रित गुणांवर आधारीत राहिल.

-: अभ्यासक्रम :-

सामान्य ज्ञान, माहिती अधिकार कायदा २००५, संगणक व माहिती तंत्रज्ञान, बुद्धीमापन चाचणी, आदिवासी कार्य तसेच आदिवासी कल्याण प्रशासन अध्ययन या विषयांमध्ये खालील घटक व उपघटकांचा समावेश असेल

अ.क्र.	घटक व उपघटक
१	सामान्य ज्ञान
१	आधुनिक भारताचा विशेषतः महाराष्ट्राचा इतिहास महाराष्ट्राचा भूगोल महाराष्ट्रातील स्थानिक स्वराज्य संस्था (ग्रामीण) माहितीचा अधिकार कायदा -२००५ (As updated) महाराष्ट्राची अर्थव्यवस्था व अर्थसंकल्प
२	संगणक व माहिती तंत्रज्ञान - आधुनिक समाजातील संगणकाची भूमिका, वेगवेगळ्या क्षेत्रातील जीवनात संगणकाचा वापर, डाटा कम्युनिकेशन, नेटवर्कींग आणि वेब टेक्नॉलॉजी, सायबर गुन्हे व त्यावरील प्रतिबंध, नविन उद्योग म्हणून माहिती तंत्रज्ञानाचा निरनिराळ्या सेवा सुविधांची माहिती मिळण्यासाठी होणारा उपयोग, भारतातील माहिती तंत्रज्ञान उद्योगाची वाढ व त्याचा दर्जा, शासनाचे कार्यक्रम जसे मिडीया लॅब एशिया, विद्या वाहिनी, ज्ञान वाहिनी, सामुहिक माहिती केंद्र इत्यादी, माहिती तंत्रज्ञान उद्योगातील मुलभूत प्रश्न व त्यांचे भवितव्य
३	जागतिक तसेच भारतातील चालू घडामोडी - राजकीय, औद्योगिक, आर्थिक, सामाजिक, शैक्षणिक, भौगोलिक, खगोलशास्त्रीय, सांस्कृतिक, वैज्ञानिक, इत्यादी
४	बुद्धिमापन चाचणी - उमेदवार किती लवकर व अचूकपणे विचार करू शकतो याचा अंदाज घेण्याच्या दृष्टिने सदर प्रश्न विचारण्यात येतील.

२	आदिवासी कार्य तसेच आदिवासी कल्याण प्रशासन अध्ययन
१	I) आदिवासी : संकल्पना आणि अर्थ, II) आदिवासींचा उगम आणि वर्गीकरण : भौगोलिक, भाषिक, वांशिक आणि सांस्कृतिक III) आदिवासी तथा अनुसूचित जमातींची सर्वसामान्य आणि घटनात्मक वैशिष्ट्ये.
२	I) भारतातील राज्यनिहाय अनुसूचित जमाती, महाराष्ट्र राज्यातील अनुसूचित जमाती, जमात निहाय उपजमाती, अनुसूचित जमातींची दशक निहाय लोकसंख्या. II) भारतीय जाती व्यवस्था, केंद्रशासन अधिसूचनांद्वारे घोषित विविध जाती, जमाती 'आणि' केंद्र शासन अधिसूचना नुसार घोषित आदिवासी तथा अनुसूचित जमाती, उपजमाती, तसेच अनुसूचित जमातीशी वरील इतर जाती जमातींची नाम सादृश्यतः व वस्तुस्थिती III) अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र "निर्गमन" प्रक्रिया व संशोधन IV) अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र पडताळणी प्रक्रिया व संशोधन V) अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र पडताळणी समिती रचना व भूमिका
३	अनुसूचित जमाती वास्तव्यक्षेत्र वर्गीकरण : * अनुसूचित क्षेत्र (Schedule Area) * आदिवासी उपयोजना क्षेत्र (TSP Area) * अतिरिक्त आदिवासी उपयोजना क्षेत्र (ATSP) * माडा क्षेत्र (MADA Area) * मिनीमाडा क्षेत्र (Mini MADA Area) * आदिवासी उपयोजना बाह्यक्षेत्र (OTSP Area)
४	I) आदिवासींच्या सामाजिक, आर्थिक, शैक्षणिक, धार्मिक, राजकीय आणि आरोग्यविषयक समस्या. II) आदिवासी समस्यांचे निराकरण विषयक तीन सिध्दान्त : आलिप्ततावाद (Isolationism), समरुपतावाद (Assimilation), सांस्कृतिक संपर्कवाद (Acculturation)
५	I) भारतातील आदिवासी विकास : विकास संकल्पना आणि अर्थ, मानव विकास, मानव विकास निर्देशांक. II) मानव विकास निर्देशांक आणि आदिवासी उपयोजना तथा आदिवासी घटक कार्यक्रम परस्परसंबंध. III) भारतीय आदिवासी विकास धोरण, जंगल कायदे आणि आदिवासी, आदिवासी समाजाशी निगडित इतर कायदे, आदिवासी विकास विभागाची भूमिका, आदिवासी विकास विभाग एकंदरीत प्रशासकीय रचना .
६	I) आदिवासींच्या अभ्यासासाठी वापरण्यात येणारी संशोधन पद्धती * सहभागी निरीक्षण (Participant Observation), * लोकालेख पद्धती (Ethnography) आणि * व्यष्टी अध्ययन पद्धती (Case study Method). II) आदिवासी संशोधन आणि प्रशिक्षण संस्था : रचना, कार्य आणि जमात प्रमाणपत्र पडताळणी प्रक्रियेतील भूमिका

दिनांक : ६/८/२०२१

अवर सचिव
महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग